

Klaas BLIJLEVENS

Kapucijn en auteur

Op 't Zand in Brugge raast de Meifoor, maar in een zijstraat is het kapucijnenklooster een oase van stilte en ingetogenheid. „Vrede en alle goeds” wenst een bordje aan de kerkdeur de bezoeker toe. RUUSBROEC-kenner Klaas BLIJLEVENS is hier de gardiaan, zeg maar de overste, van een kleine kapucijnengemeenschap.

‘Soms gaat de hemeldeur open op een kier’

Erik DE SMET

Pater BLIJLEVENS leidt ons rond in het stadsklooster. Kapucijnen zijn vanouds radicale minderbroeders op zoek naar Franciscus' oorspronkelijke eenvoud en dus vind je in het kerkinterieur geen marmer of goud. In de refter staat gedekt voor acht broeders. Het geurt er naar kloosterkost. Klaas BLIJLEVENS heeft pas een boek uit over RUUSBROEC. „De teksten van die mysticus zijn als abdijsbrood. Taai om te kauwen en lastig te verteren, maar voedzaam”

–Mogen we u als Nederlander in Vlaanderen een nieuwe Belg noemen?

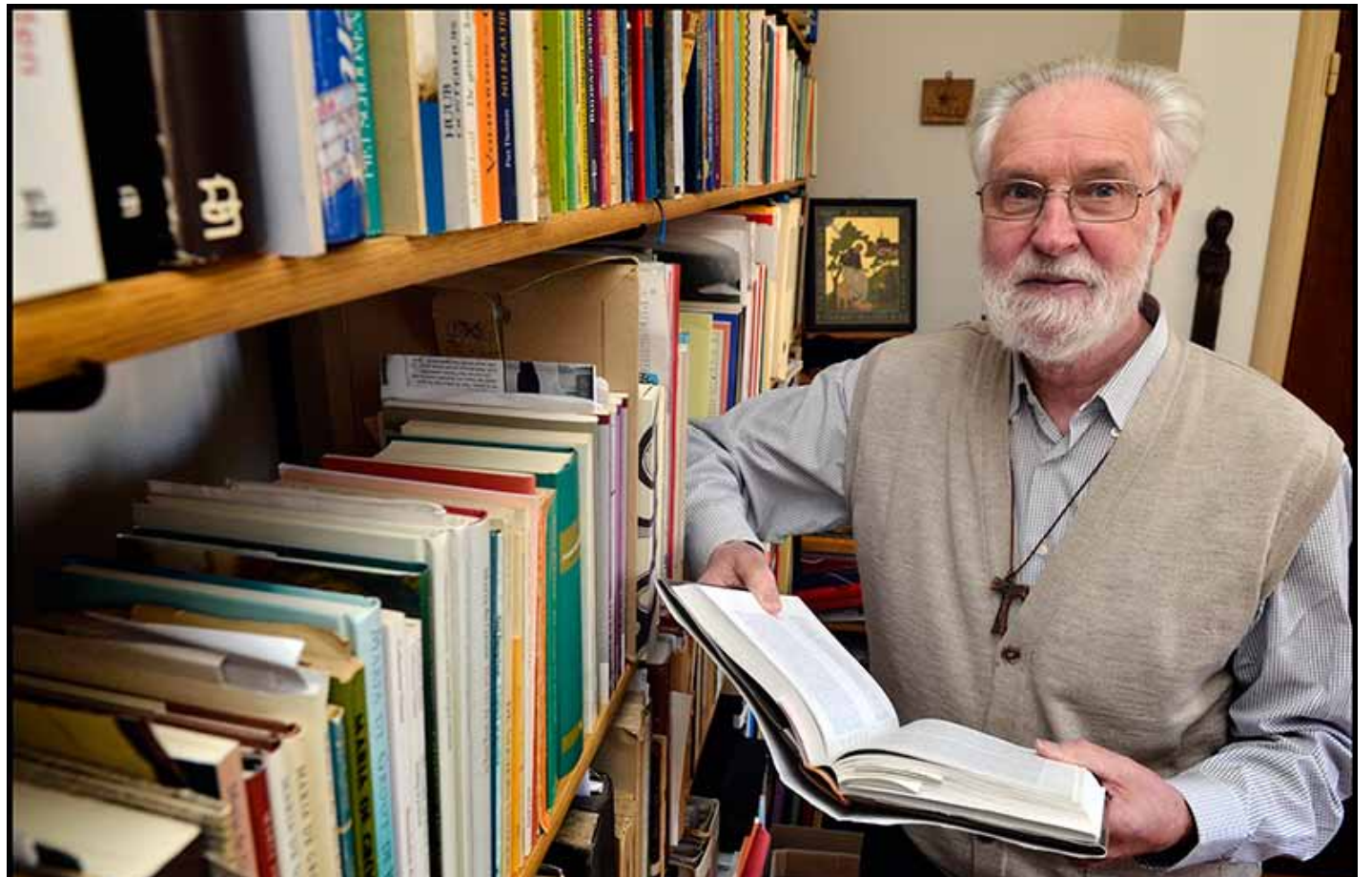
In 1976 kwam ik terecht in Houthem, deelgemeente van Komen. Daar bewoonden de kapucijnen Adri en Luc een boerderij. Ze hoopten aldus het religieuze leven dichterbij de mensen te brengen. Na een jaar of vijf trokken we naar Ieper om er een open kloostergemeenschap te vormen. Ik bleef er tot 2009. Ruim twintig jaar was ik aan de slag als aalmoezenier in het psychiatrisch ziekenhuis in Ieper.

Als Nederlander naar de Westhoek trekken, was een grote stap. Als een missionaris moest ik de taal leren. Gelukkig raakte ik door mijn lectuur van Ruusbroec snel gewend aan de West-Vlaamse tongval: 'vier' in plaats van 'vuur', een 'ij' spreek je uit als 'i'. Ik hoorde de mensen praten zoals ik het las in de oude teksten.

–Hoe komt een Nederlandse kapucijn ertoe zich te specialiseren in een middeleeuwse augustijner-koorheer uit het Zoniënwoud?

Reeds als student las ik Ruusbroec, maar ik verstond er niets van. Mijn medebroeders raadden me aan de mystiek te vergeten en me toe te leggen op theologie en pastoraal. „Ruusbroec kun je dan na je 65ste lezen”, klonkt het. Vanaf 1990 volgde ik de sessies van het Ruusbroecgenootschap in Antwerpen. Sindsdien schreef ik drie boeken over de Middelnederlandse mysticus, het jongste over zijn meesterwerk, *Die gheestelike brulocht*.

Ik werd kapucijn omdat ik wilde lesgeven en predikant worden. Kapucijnen waren aanvankelijk sterk contemplatief, maar in de twintigste eeuw dienden de meesten als pastoor of leraar. Eigenlijk keerde ik dus terug naar de contemplatieve wortels van onze orde. Vele tijdgenoten beschouwen christen-zijn allereerst



„Hier hoorde ik de mensen praten zoals in de teksten van Ruusbroec”, vertelt pater Klaas Blijlevens. © Violet Corbett Brock

als actie, een kwestie van handen en voeten. Mystici wijzen de christen echter op het hart. Een mens komt ten volle tot ontplooiing als hij zich toevertrouwt aan God. Wanneer een mens zijn oppervlakkige leven verlaat, wordt hij bewust dat God hem aanraakt. Ruusbroec beschrijft wat er gebeurt met wie openstaat voor dat geheimvolle gebeuren. Die aanraking was er altijd al, maar door een bezinnend leven wordt de mens er zich van bewust.

„Een mens komt pas ten volle tot ontplooiing als hij zich toevertrouwt aan God”

–„Religie verdwijnt, God blijft”, lezen we in het voorwoord van uw jongste boek. Wat wordt daarmee bedoeld?

Vormen verdwijnen, want die zijn steeds eigentijds en onderhevig aan verandering. Het religieuze leven in kloosters zou wel eens een verdwijnende vorm kunnen blijken. We zijn ons bewust dat we de laatste generatie kapucijnen zijn die hier wonen.

Alle medebroeders in dit klooster zijn bejaard en daarom is het onze eerste opdracht gelukkige oude mensen te zijn. Bezoekers moeten voelen dat ons geloof ons gelukkig maakt. Geloven is niet achterlijk of iets van het verleden. Het godsbesef laat je blij en dienstbaar in het leven staan. Kloosterlingen zijn professionele godzoekers. Het woord 'professie' betekent 'je toevertrouwen', aan God dus. Voorheen deden religieuzen dat, maar ook leken kunnen het. Er zullen altijd mensen zijn die zich afzetten tegen vervlakking.

De oude vormen moeten we loslaten, desnoods moeten we ook onze kloostergebouwen verlaten. Ooit deden die ongetwijfeld goed dienst, toen wij hier met dertig broeders samenwoonden. Maar tegelijk is deze site ook een kostbare oase in de stedelijke drukte. Hier zonder meer vertrekken, is dus niet aangewezen. Deze oase moeten we ook bewaren voor de toekomst en dat vraagt nog wat denkwerk.

–‘Ootmoed’ is een centraal begrip bij Ruusbroec, maar ook bij Franciscus, de geestelijke vader van de kapucijnen. Wat betekent dat?

‘Ootmoed’ is een oud woord. Je hoort het nog zelden en het is het tegenovergestelde van ‘hoogmoed’. Het is een term die onze relatie met God uitdrukt. Het is geen vernedering, maar het besef dat je je ten volle schepsel weet. En dat maakt je ontvankelijk. Dat staat ver af van alle moraal. Kijk naar paus Franciscus met zijn ontwapenende vriendelijkheid. „Goeieavond, broeders en zusters”, waren zijn eerste woorden. In hem klinkt ook iets door van een geloof in de diepte dat gelukkig maakt.

Ootmoed is een zich laten beminnen door God. Enkelen ervaren dat heel intens. „Schouwend leven”, noemt Ruusbroec het. Het woord mystiek is van later. Daarmee beschrijft hij wat slechts aan enkelingen is toebedeeld: het hemelse leven op aarde te ervaren. Het gaat ons begrip en onze taal te boven. Voorwaar, de hemeldeur gaat soms open op een kier.

Klaas Blijlevens, *God op bezoek. Over Ruusbroec en zijn meesterwerk*, Halewijn, Antwerpen, 2013, 284 blz., 18,95 euro. Bestellen kan met de bon op bladzijde 11.